

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΩΣ ΤΕΧΝΗ

Δημήτρης Κ. Μπάκας

Τελικά, η όλη **πολιτική αλήθεια** προσεγγίζεται μόνον από μια **πολιτική** που θεωρείται **δημιουργική υψηλή τέχνη της ζωής**. Είναι κάτι παραπάνω από μια **επιστήμη**, που βασίζεται σε υπολογίσιμα απόλυτα μεγέθη. Απαιτεί **όραμα, συναίσθημα, καλοσύνη, συμπόνια** και αυτό το υπέροχο αγαθό, που καλούμε **ανθρωπινότητα. Το ανιδιοτελές ενδιαφέρον για τον συνάνθρωπο.**

Τα θέματα της πολιτικής έχουν μεγάλο βαθμό **αβεβαιότητας** και εξαρτώνται από αστάθμητους παράγοντες, γιατί αναφέρονται και σε χώρους πέραν από την απλή λογική. Βέβαια, ο **ορθολογισμός** αποτελεί τη βάση του όλου σκελετού της πολιτικής, αλλά κανένα οικοδόμημα δεν είναι οικοδομήσιμο μόνον με τον φέροντα οργανισμό του κτηρίου. Απαιτούνται όλα εκείνα τα στοιχεία που αποτελούν τα απόλυτα συμπληρώματα για μια **διαβίωση του ανθρώπου**. Αλλοίμονο, αν ένα σύστημα Νόμων και αποφάσεων, στα χαρτιά, θα αρκούσαν να εξασφαλίσουν την **αρμονική συμβίωση των πολιτών. Τότε όλοι οι λαοί της Γης θα ήσαν από χιλιάδες χρόνια, τώρα, ευτυχισμένοι!**

Το σημύονι και υφάδι του ιστού της Κοινωνίας είναι πολύπλοκο και θέλει κόπους και μεράκι για να φτιαχτεί. Η βάση του όλου πλέγματος είναι το σύστημα των Νόμων με πρώτο Νόμο τον Καταστατικό Χάρτη της Πολιτείας, το **Σύνταγμα**. Μόνο επάνω σε ένα τέτοιο στέρεο πλαίσιο μπορεί να οικοδομηθεί μια ευνομούσα Πολιτεία και να υπάρξει μια γόνιμη και **ρεαλιστική Πολιτική**. Αυτό είναι και το πρωταρχικό «Κοινωνικό Συμβόλαιο», που υπογράφουμε να τηρήσουμε όλοι μας. **Απολύτως όλοι μας, χωρίς καμιά εξαίρεση. Και οι πολίτες και οι άρχοντες. Και οι ισχυροί και οι αδύνατοι. Το συμφωνούμε γιατί είναι η απόλυτη ανάγκη. Είναι γνωστό ότι: ο άνθρωπος είναι το τελειότερο έμβιο ον επί της Γης, αλλά οπωσδήποτε «πρέπει να τηρεί τους νόμους. Σε αρνητική περίπτωση, μη εφαρμογής των νόμων, τότε είναι το πιο επικίνδυνο ζώο».**

Και όμως, το πιο κρίσιμο φαινόμενο των καιρών μας είναι ο **χλευασμός των νόμων. Η ανομία που αναδύεται από τη δημοκρατία μαζικού χαρακτήρα**. Δεν φτάσαμε εκεί τυχαία και αμέσως. Ποικίλοι παράγοντες συνέβαλαν στο πραγματικό αυτό κατάντημα, που είναι τόσο καταστροφικό για την κοινωνία μας. Εκτιμάται ότι ποικίλοι παράγοντες συνέτρεξαν, ώστε σήμερα να παρατηρούμε φαινόμενα **καθόλου κολακευτικά**. Μάλιστα τα διεθνή στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι, **σχεδόν**, σε όλα τα θλιβερά-αρνητικά ρεκόρ εντασσόμαστε μέσα στους «πρωτοπόρους»! Ας δούμε τα τροχαία θανατηφόρα δυστυχήματα, τα στοιχεία διαφθοράς, τη φοροδιαφυγή και τόσα άλλα, δυστυχώς γνωστά σε όλους μας, αλλά μέχρι εκεί. Κάποιοι άλλοι φταίνε, που μας παροτρύνουν, ίσως!

Το ότι ζήσαμε τετρακόσια χρόνια σε τουρκική κατοχή μάς δημιούργησε την εντύπωση ότι το **κράτος μας δεν ανήκει στους Έλληνες**, αλλά είναι ξένο και το πολεμάμε ακόμη! Οι νόμοι δεν μας πείθουν, ότι έγιναν για το καλό μας. Δεν τηρούνται, ενίοτε, από εκείνους που τους ψήφισαν. Θαρρούμε συνήθως ότι εσκεμμένα έχουν αφεθεί «παραθυράκια», κενά, για την εύκολη παραβίαση από όσους μπορούν να τους παραβιάζουν. Η δυσπιστία αυτή επιδεινώνεται και από το ότι οι παρεμβάσεις από μη υπεύθυνους κατέχοντες εξουσία που λαιοδρούν την έννομη τάξη.

Η πραγματικότητα είναι ότι **κανένας νόμος** δεν είναι δυνατόν να συμπεριλάβει όλες τις άπειρες περιπτώσεις. Μερικές φορές θεωρείται και ως «μαγκιά» και «εξυπνάδα» η παραβίαση των δημόσιων διατάξεων (μη ξεχνάμε ότι ο τίτλος του «**ελληνάρα**» κάπου από εκεί ξεκίνησε και εξελίχθηκε και θεσμός και καύχημα). Και το τελευταίο φαινόμενο που περιγράφεται ως «ανεπαίσθητη διολίσθηση», κατρακύλα είναι πραγματική πρωτοτυπία μας. Το φαινόμενο που γίνεται μια παράβαση, περίπου «αθώα», πχ μια σύντομη παράνομη στάθμευση, δεν τιμωρείται. Την επόμενη φορά σταθμεύει και δεύτερος. Έπειτα ένας τρίτος και τελικά γίνεται κανόνας. Μήπως έτσι δεν οδηγηθήκαμε στο τεράστιο (παλαιότερο) πρόβλημα των ημιύπαιθρών χώρων στις οικοδομές!

Η εφαρμογή των Νόμων, όσο **επιτακτική** είναι, άλλο τόσο και **δυσχερής πρακτικά εφαρμόσιμη**. Απαιτεί την **αρετή της ευπείθειας από όλους μας**. Πρέπει, ίσως, να βρεθούν πολλοί που να ακολουθήσουν το παράδειγμα του Σωκράτη! Ούτε η χαλαρότητα στην εφαρμογή αποδίδει, αλλά ούτε και η μορφή των δρακόντειων νόμων είναι λυσιτελής. Ασφαλώς η κρατική παρέμβαση είναι ο βασικός παράγοντας της εφαρμογής των Νόμων και μάλιστα των αρμόδιων δικαστικών Αρχών και των εντεταλμένων Οργάνων της Αστυνομίας. **Αλλά χωρίς την καλλιέργεια, την αγωγή και την Παιδεία μέχρι του ευσυνείδητου σημείου ευθύνης εκ μέρους των πολιτών είναι αδύνατη η αρμονική τήρηση των νόμων.**

Τονίζεται και σε αυτό το σημείο η παμμέγιστη σημασία να δημιουργηθεί, έστω και τώρα που φθάσαμε δυστυχώς σε κρίσιμο σημείο, **το συναίσθημα ότι ανήκουμε σε ένα ενιαίο κοινωνικό σύνολο,**

με κοινή μοίρα και μέλλον. Έχουμε, λοιπόν, και εμείς την **ευθύνη της τήρησης των νόμων.** Με αυτό δεν εννοούμε την **αυτοδικία.** Μακριά από τέτοια σκέψη (προσοχή: το θλιβερό φαινόμενο «δεν πληρώνω, δεν πληρώνω» που γευθήκαμε παλαιότερα). Τέτοια φαινόμενα δεν είναι μία αθώα αντίδραση, όπως εξωτερικά παρουσιάζεται. Μπορεί να υπάρχει ένα δίκαιο αίτημα, αλλά μια γενική επικράτηση ενός τέτοιου φαινομένου εμφωλεύει κινδύνους για πολύ μεγαλύτερο κακό από την υποτιθέμενη αποκατάσταση μιας αδικίας.

Έχουμε προσωπική ευθύνη να τηρούμε τους νόμους, όχι γιατί φοβόμαστε την απειλή της ποινής. Αυτό είναι το τελευταίο που πρέπει να μας εξαναγκάζει. **Αλλά συνειδητά να πειθαρχούμε γιατί πιστεύουμε στην αξία της τήρησης των νόμων.** Αυτό είναι μια κατάκτηση συνεχούς εφαρμογής που στο τέλος πραγματικά δίνει και την.. **«απόλαυση» εκτέλεσης καθήκοντος!** Είναι η ευτυχία που νοιώθουμε, γιατί μάθαμε να κυβερνιόμαστε! **Είμαστε ικανοί να κυβερνούμε μιας και ανήκουμε στον υπέρτατο άρχοντα στις Δημοκρατίες, δηλαδή τον Λαό.**

Είναι και βασικό καθήκον μας προς εκείνους που επηρεάζουμε λόγω θέσεώς μας: στην οικογένειά μας ή στο κοινωνικό μας περιβάλλον. **Τελικά με την εφαρμογή από εμάς νομιμοποιούμαστε να έχουμε αντίστοιχη απαίτηση για εφαρμογή και από τους άλλους.** Όχι μόνον να αναρωτιόμαστε «που είναι το Κράτος!» Εκτιμούμε ότι το μεγαλύτερο αγαθό, που μπορεί να προσφέρει η ενάσκηση μιας συνετής, δίκαιης και ηθικής Πολιτικής από όλους μας είναι το υπέροχο συναίσθημα ότι **ανήκουμε σε ένα σύνολο που θέλουμε να ανήκουμε με υπερηφάνεια, αλλά και εκείνο μας θέλει με αγάπη.**

Η Πολιτική είναι ένας τύπος δραστηριότητας μέσω του οποίου οι άνθρωποι προσπαθούν να διαχειριστούν αυτό που οι Αρχαίοι Έλληνες ονόμαζαν «πόλη» και που σήμερα αποκαλούμε μάλλον «Κοινωνία». Επίσης εννοούμε το σύνολο των δραστηριοτήτων, μέσω των οποίων οι ανθρώπινες κοινωνίες κυβερνώνται κατά τρόπο, ώστε τα άτομα και οι ομάδες που τις απαρτίζουν να μπορούν να **συνυπάρχουν όσο το δυνατόν καλύτερα.** Ήτοι: **μία ιδανική ενότητα στην πολυποικιλότητα!**

Πολύ αδρά μπορούμε να διακρίνουμε τις Κοινωνίες σε δύο μορφές: Στις ολιστικές κοινωνίες και στις ατομικιστικές. Στις ολιστικές η **κοινωνική ολότητα** θεωρείται μεγαλύτερη από τα μέρη της και που αξιοποιεί αυτήν την ολότητα μέχρι του σημείου να θεωρεί το ανθρώπινο άτομο, ως μικρότερης σημασίας οντότητα. Σε τούτη αντιστοιχεί **μία ιεραρχική κοινωνία.**

Ένα εντελώς διαφορετικό κοινωνικό σύνολο είναι η «ατομικιστική» κοινωνία που ως ιδεολογία αντιστοιχεί σε μια εξισωτική κοινωνία, εφόσον το άτομο αυτό καθαυτό αποτελεί την υπέρτατη αξία, δεν μπορεί να υποταγεί σε κανέναν άλλον πέραν του εαυτού του. **Κάθε ιεράρχηση αποκλείεται προς όφελος της ισότητας.** Αυτός ο ατομικισμός συνιστά την **πρώτιστη αξία των νεότερων χρόνων.**

Οι δημοκρατικές σύγχρονες κοινωνίες είναι μια αρμονική αναλογική σύνθεση... ώστε να εξισορροπούνται τα **ατομικά δικαιώματα,** αλλά να μη καταστρέφεται η **συνοχή της Κοινωνίας.** Ήτοι, οι σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες έχουν αναλάβει το δυσχερές καθήκον να διασφαλίσουν τη συνοχή τους, την ίδια στιγμή που παραμένουν πιστές στην κατάφαση του ατόμου ως **αρχής και αξίας.** **Τότε ουσιαστικά δεν αναφερόμαστε στη δημοκρατία ως καθεστώς, αλλά περισσότερο στη δημοκρατία, ως πολιτισμός ή παιδεία- καλλιέργεια.** Δηλαδή ως σύνολο παραστάσεων και αξιών, που εκφράζει μια αντίληψη για την ύπαρξη του ανθρώπου και τον κόσμο.

Υπό αυτήν την έννοια η **δημοκρατική παιδεία** δεν πρέπει να συγχέεται ούτε με την εγκαθίδρυση της δημοκρατίας, ως πολιτικό καθεστώς, ούτε με τον εκδημοκρατισμό, μέσω της επέκτασης σε όλο και μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας των μέσων πρόσβασης σε ό,τι ονομάζουμε κουλτούρα ή «παιδεία», όταν εννοούμε με αυτόν τον όρο το σύνολο των λογοτεχνικών, καλλιτεχνικών και πνευματικών δημιουργημάτων που απαρτίζουν την πατρική κληρονομιά της ανθρωπότητας.

Στην πραγματικότητα, οι κοινωνίες με **δημοκρατική παιδεία** είναι εκείνες, που οι συλλογικές παραστάσεις τους επικεντρώνονται στην **αναγνώριση του ατόμου** ως υπέρτατης αρχής και αξίας. Υπάρχει σαφώς μια σχέση ανάμεσα στην **πολιτική εγκαθίδρυση** του δημοκρατικού καθεστώτος (λαϊκή κυριαρχία, αντιπροσωπευτική διακυβέρνηση, κράτος δικαίου) και στην **ανάπτυξη** της Δημοκρατίας ως Παιδείας.

Δυστυχώς, υπάρχει πολύ μεγάλη απόσταση ανάμεσα στην εγκαθίδρυση της δημοκρατίας ως καθεστώτος και στη διάδοση μέσα στην Κοινωνία των αξιών της Δημοκρατικής Παιδείας.

(συνέχεια στο επόμενο)

Δημήτρης Κ. Μπάκας
11 Ιουνίου 2021